

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z odwołania M. O.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 27 lipca 2021 r.
w przedmiocie odwołania od podziału czynności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 maja 2022 r.,

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Prezes Sądu Rejonowego w K. zmienił podział czynności sędziego M. O.
(dalej również: Skarżący) od dnia 11 maja 2021 r.

Skarżący wniósł odwołanie od zmiany podziału czynności, które Krajowa
Rada Sądownictwa uchwałą z dnia 27 lipca 2021 r. nr [...] oddaliła.

Pismem z 13 września 2021 r. od wskazanej uchwały M. O. wniósł
odwołanie, wskazując na jej sprzeczność z prawem i domagając się jej uchylenia
oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie
Sądownictwa.

W uzasadnieniu odwołania podniósł, że zmiana zakresu czynności
skutkująca przeniesieniem sędziego M. O. do innego wydziału nastąpiła wbrew
oczywistej normie wynikającej z przepisu art. 22a § 4a, 4b pkt 2 i 4c *in fine* ustawy z
dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020, poz.
2072; dalej: p.u.s.p.). Ponadto zaznaczył, że przedmiotowa zmiana zakresu

czynności stanowiła złamanie zasad prawa pracy, skoro nastąpiła wbrew orzeczeniu lekarskiemu z dnia 6 maja 2021 r. nr [...] wydanemu przez lekarza medycyny pracy na skutek skierowania przez pracodawcę. Zdaniem Skarżącego, nagłe i nieoczekiwane przeniesienie, po powrocie z długotrwałego zwolnienia lekarskiego wystawionego przez lekarza psychiatrę, prowadziło bowiem do nieuchronnego rozstroju stanu zdrowia sędziego implikującego konieczność wzmożenia leczenia farmakologicznego - czego najpewniej można było uniknąć, gdyby dalej pozwolono mu służyć w dotychczasowym wydziale. Skarżący podniósł również, że nie można zaakceptować poglądu, wedle którego sędziemu nie przysługuje droga sądowa dla kwestionowania zgodności z prawem sposobu przeniesienia do innego wydziału wbrew jego woli, podczas kiedy innym osobom pozostającym w stosunku pracy taka droga analogicznie służy w związku z instytucją wypowiedzenia zmieniającego przewidzianego w art. 42 § 1 Kodeksu pracy. Jak dalej podkreślił Skarżący, przyjęcie odmiennej koncepcji wobec pracownika-sędziego na gruncie uregulowań ustawowych powołanych w postanowieniu Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2020 r. sygn. I NO 181/19, spowoduje pozbawienie go prawa do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Krajowa Rada Sądownictwa w odpowiedzi na odwołanie wniosła o jego odrzucenie, jako niedopuszczalnego, zgodnie z art. 22a § 6 p.u.s.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niedopuszczalne i z tego względu podlega odrzuceniu. Stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2020 r. sygn. I NO 181/19, na które sam Skarżący wskazał w odwołaniu, pozostaje nadal aktualne również w niniejszej sprawie, bowiem ustawodawca nie dopuścił żadnej możliwości odwołania od uchwały, którą Skarżący próbował zaskarżyć.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. z 2021, poz. 269; dalej: u.KRS) każdy uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności

uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Przepisem takim jest natomiast art. 22a § 6 p.u.s.p., według którego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa odwołanie nie przysługuje w sprawach, których przedmiotem jest zmiana podziału czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu obowiązków sędziego, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu.

Z zestawienia powyższych regulacji wynika, że zachodzi pomiędzy nimi szczególna relacja, na zasadzie której art. 22a § 6 p.u.s.p. jako przepis szczególny wyklucza stosowanie przepisu ogólnego, czyli art. 44 ust. 1 u.KRS. Już z tego powodu Sąd Najwyższy nie ma możliwości merytorycznego rozpoznania odwołania.

Nie sposób także podzielić pozostałych wywodów Skarżącego, w których *de facto* wskazuje na konieczność zastosowania art. 44 ust. 1 u.KRS, podnosząc, że przyjęcie poglądu, zgodnie z którym „sędziemu nie przysługuje droga sądowa dla kwestionowania zgodności z prawem sposobu przeniesienia do innego wydziału wbrew jego woli” „spowoduje pozbawienie go prawa do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Powyższe prowadzi bowiem do wniosku, że Skarżący kwestionuje konstytucyjność normy prawnej zawartej w art. 22a § 6 p.u.s.p., który dotychczas nie został uznany za niezgodny z Konstytucją RP. Należy podkreślić, że niezależnie od tego, w jakim trybie miałyby dojść do zakwestionowania konstytucyjności regulacji z art. 22a § 6 p.u.s.p., przesłanką w tym zakresie musiałyby być wątpliwości Sądu Najwyższego, co do tej kwestii. Takich wątpliwości jednak nie ma, a argumenty Skarżącego zawarte w odwołaniu nie są przekonujące.

Choć Skarżący podnosi, że regulacja zawarta w art. 22a § 6 p.u.s.p. narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP gdyż pozbawia sędziego, któremu zmieniono zakres obowiązków przenosząc go do innego wydziału wbrew jego woli, prawo do sądu - twierdzenie takie należy uznać za błędne. Przede wszystkim sprawa w przedmiocie zmiany zakresu czynności sędziego nie może być uznawana za sprawę w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, w której w konsekwencji musi być zagwarantowana droga sądowa. Nie można bowiem uznać, by prawo do sądu było

prawem nieograniczonym i bezwzględny, a więc by przysługiwało każdemu podmiotowi, a więc także sędziemu w każdej sprawie, jaka może go dotyczyć w związku ze szczególnym stosunkiem ustrojowym i służbowym, jaki łączy go odpowiednio z Państwem, a także sądem, w którym sędzia pełni swoje obowiązki. Zważyć przede wszystkim należy na konstytucyjne gwarancje niezawisłości sędziowskiej, jakie wynikają z ustawy zasadniczej. Najważniejszymi są gwarancja nieusuwalności (art. 180 ust. 1 Konstytucji RP) oraz zakaz przenoszenia sędziego do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli (art. 180 ust. 2 Konstytucji RP). A *contrario* w braku wyraźnego zakazu ustawowego, należy wywodzić więc dopuszczalność przenoszenia sędziego z wydziału do wydziału w ramach zmiany podziału czynności, czego podstawą jest kwestionowany przepis. Oczywiście Sąd Najwyższy dostrzega, że Skarżący wskazuje na inny wzorzec kontroli konstytucyjności art. 22a § 6 p.u.s.p., niemniej wymieniona okoliczność także nie może być uznana za pozostającą bez znaczenia.

Należy przypomnieć, iż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 listopada 2005 r., P 20/04, (Dz.U. z 2005 r. Nr 225, poz. 1938) wydanym na kanwie przypadków przenoszenia sędziów z związku z reformą sądownictwa administracyjnego, nie doszukał się naruszenia norm konstytucyjnych. Wskazał w nim natomiast, że cytowane „przepisy konstytucyjne dotyczące sędziów nie zawierają regulacji, które byłyby „celem samym w sobie”, a zwłaszcza nie statuuje osobistych „przywilejów” dla pewnej grupy funkcjonariuszy publicznych, mających służyć przede wszystkim ochronie ich interesów. Są to przepisy, na które należy patrzeć w pierwszej kolejności od strony instytucjonalnej, tj. przez pryzmat dążenia do zapewnienia faktycznego przestrzegania najważniejszych konstytucyjnych zasad wymiaru sprawiedliwości i ustroju sądownictwa.” Co istotne, według Trybunału Konstytucyjnego nie istnieje prawo podmiotowe sędziego „do zajmowania określonego stanowiska służbowego w określonym sądzie”.

Pomimo, że oczywiście Skarżący nie upatruje niekonstytucyjności art. 22a § 6 p.u.s.p. w rozważanych wyżej kategoriach, tj. wzorcach konstytucyjnych będących przedmiotem badania we wskazanej sprawie, niemniej przywołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma znaczenie o tyle, że wskazuje na charakter i specyfikę sprawowania urzędu sędziego, która musi być wyraźnie odróżniana

nie tylko od pełnienia innych służb publicznych, ale przede wszystkim od relacji, jakie istnieją w zwykłych stosunkach pracowniczych. Według stanowiska Trybunału Konstytucyjnego wyrażonego w uzasadnieniu przywołanego wyroku, decydując się na wykonywanie zawodu sędziego należy brać pod uwagę podległość służbową, która może skutkować decyzjami odbiegającymi od woli sędziego. Trudno więc zgodzić się z twierdzeniem, że zmiana zakresu czynności sędziego związana z kategorią przydzielanych mu do rozpoznania spraw miałaby stanowić sprawę w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Skarżący w tym zakresie wyraźnie czyni pewne założenia, których jednak w sposób przekonujący, ani nie wyjaśnia, ani nie uzasadnia.

Trzeba natomiast zasadniczo zaznaczyć, że w aktualnym stanie prawnym żaden sędzia sądu powszechnego nie jest powoływany do orzekania w wybranej dziedzinie prawa. Ogłoszenia o wolnych stanowiskach sędziowskich nie zawierają informacji o wydziałach, w których są te stanowiska, co pozwoliłoby osobie kandydującej na urząd sędziego rozważenie na tym etapie przyszłej specjalizacji. Oznacza to, że osoba decydująca się na zgłoszenie swojej kandydatury na stanowisko sędziego sądu powszechnego musi uwzględniać fakt, że na tym etapie nie ma gwarancji związanych ze stosowaniem przez siebie w przyszłości przepisów prawa z określonej, preferowanej dziedziny. Nie sposób również wywodzić, że nawet wieloletnie orzekanie w wydziale sądu, w którym z natury rzeczy stosowane są określone przepisy prawa, będzie musiało skutkować pewnym niewzruszalnym stanem. Zakres konstytucyjnych gwarancji niezawisłości sędziów i niezależności sądów, jak również istota urzędu sędziego i służebna relacja przepisów dotyczących służby sędziowskiej do konstytucyjnych regulacji dotyczących choćby wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela, nie przemawiają za koniecznością uznania, że zmiana zakresu obowiązków sędziego poprzez przeniesienie go do innego wydziału jest sprawą, w której konieczne jest zapewnienie drogi sądowej. Odmienny pogląd, jaki prezentuje Skarżący nie został natomiast w znacznej mierze merytorycznie umotywowany, gdyż nie można za takie umotywowanie uznać przytoczenia przepisów odnoszących się do osób pozostających w stosunku pracy.

W przeszłości kwestia kontroli zasadności decyzji o zmianie zakresu

obowiązków sędziego w kontekście orzekania w konkretnym wydziale była regulowana odmiennie niż obecnie. W pierwotnym brzmieniu w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych w ogóle nie było przewidziane odwołanie w takiej sytuacji. Dopiero ustawą z dnia 28 marca 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r., poz. 1192) został dodany art. 22a, który w § 5 przewidywał odwołanie od decyzji prezesa sądu o zmianie podziału czynności poprzez zmianę zakresu obowiązków skutkującą przeniesieniem sędziego do innego wydziału, do kolegium sądu apelacyjnego, które co należy podkreślić, jest organem sądu, nie zaś organem samorządu sędziowskiego, czy też organem usytuowanym ustrojowo na zewnątrz sądu.

Poprzednie rozwiązanie legislacyjne w rozważanym zakresie nigdy nie było przedmiotem kontroli konstytucyjnej przez pryzmat żadnego wzorca, w szczególności art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Stan taki miał miejsce pomimo, że rozwiązanie to nie przewidywało drogi sądowej, a przeniesienie sędziego do innego wydziału mogło być weryfikowane jedynie przez inny organ sądu. Rozwiązanie istniejące poprzednio, nie gwarantowało zatem rozpoznania odwołania przez organ niezawisły w rozumieniu art. 178 ust. 1 Konstytucji RP.

Porównując natomiast sytuacje, kiedy organem odwoławczym było kolegium sądu oraz stan obowiązujący obecnie można dojść do wniosku, że aktualne rozwiązanie w tym zakresie ma charakter bardziej gwarancyjny dla sędziego, niż rozwiązanie funkcjonujące przed zmianą dokonaną na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. z 2018, poz. 1443), choćby właśnie przez to, że kontrola decyzji prezesa sądu w zakresie zmiany zakresu czynności została przesunięta na organ umocowany konstytucyjnie, którego zasadnicze cele i zakres działania również określone zostały w ustawie zasadniczej.

Trzeba zarazem odnotować, iż Krajowa Rada Sądownictwa nie jest i nigdy nie była organem samorządu sędziowskiego. Nie należy ona do żadnej z trzech rodzajów władzy określonych w Konstytucji RP, ani też nie jest organem administracji. W świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 25 marca 2019 r. (K 12/18, Dz.U. z 2019 r., poz. 609) Krajowa Rada Sądownictwa i jej strukturalne

ukształtowanie wykracza poza ujęcie zasady podziału władzy (art. 10 Konstytucji RP) bowiem w skład wchodzi przedstawiciele sądownictwa, władzy ustawodawczej i wykonawczej. Krajowa Rada Sądownictwa jest organem strukturalnie umiejscowionym pomiędzy władzami, co warunkuje jej rolę jako organu stanowiącego instrument realizacji konstytucyjnej zasady równowagi między trzema władzami, a także forum współpracy i równoważenia się władz (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 czerwca 2017 r., K 5/17, OTK-ZU nr A/2017, poz. 48). Takie ujęcie ustrojowej pozycji Krajowej Rady Sądownictwa jest zresztą utrwalone w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego.

Pomimo, że Krajowa Rada Sądownictwa jest organem o szczególnym charakterze i roli w systemie trójpodziału władz, oczywiste jest, że nie może zastąpić sądu, a rozpoznawanie przez nią określonej kategorii spraw nie może być uznane za realizację prawa do sądu. Z tego względu część decyzji jakie organ ten podejmuje, to decyzje, które podlegają kontroli sądowej, co wynika z art. 44 ust. 1 u.KRS. Nie oznacza to jednak, że wszystkie decyzje, jakie podejmuje Krajowa Rada Sądownictwa muszą być poddane kontroli sądowej, gdyż nie zawsze sprawy, jakie są przez nią rozpoznawane muszą być uznane za sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Z treści wcześniej przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 listopada 2005 r. wynika wyraźnie, że sędziemu nie przysługuje prawo podmiotowe do zajmowania określonego stanowiska w określonym sądzie. Już ta konstatacja stanowi wystarczającą odpowiedź Skarżącemu na postulaty dotyczące konieczności istnienia drogi sądowej w zakresie kontroli postępowania związanego ze zmianą zakresu czynności sędziego poprzez przeniesienie go do innego wydziału, w ramach tej samej jednostki wymiaru sprawiedliwości, w której orzeka. Nie zmienia tego stanowiska fakt, że według ogólnej normy, zawartej w art. 44 ust. 1 u.KRS, od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa co do zasady przysługuje odwołanie. Należy jednak podkreślić, że istnieje zasadnicza różnica pomiędzy sprawą, której przedmiotem jest zmiana czynności sędziego a sprawami, w których możliwość wniesienia odwołania nie została wykluczona.

W konsekwencji nie sposób więc stwierdzić, by istniały wątpliwości co do konstytucyjności art. 22 § 6 p.u.s.p., skutkujące koniecznością wystąpienia

z pytaniem do Trybunału Konstytucyjnego, czy wręcz niezastosowaniem wskazanego przepisu, jak sugeruje Skarżący. We wniesionym odwołaniu nie sposób także znaleźć argumentacji, która mogłaby skutkować stwierdzeniem o niezgodności powołanej normy z Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Mając na uwadze powyższe, w szczególności zaś kategoryczne brzmienie art. 22a § 6 p.u.s.p. i wskazany brak podstaw do kwestionowania jego konstytucyjności, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS, orzekł jak w sentencji.